

ภาพแทนความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ของหยูหัว เจียง ฉียูน^{1*} และ ธนพร หมูคำ²

¹ คณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี ประเทศจีน

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประเทศไทย

Representation of Chinese in the Novel *To Live* of Yu Hua

Jiang Qiyun^{1*} and Thanaporn Mookham²

¹ School of Southeast Asian Studies, Guangxi Minzu University, China

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 9 June 2022

Revised 5 September 2022

Accepted 7 September 2022

คำสำคัญ

ภาพแทน
ความเป็นจีน
คนตายยาก
หยูหัว

Keywords:

representation,
Chinese,
To Live,
Yu Hua

* Corresponding author

E-mail address:

291742074@qq.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ของหยูหัว โดยใช้แนวคิดภาพแทน แนวคิดสัญญาวิทยา และแนวคิดสตรีนิยม ผลการศึกษาพบว่า ภาพแทนความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ของหยูหัว ได้แก่ ภาพแทนการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว ภาพแทนการแก้ไขปัญหาและการให้โอกาส ภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และภาพแทนอุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีชาวจีน ภาพแทนดังกล่าวที่นำเสนอผ่านบทบาทตัวละครเหตุการณ์ และการดำเนินเรื่องในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ของหยูหัว ล้วนแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของชีวิต และส่งผลให้สังคมจีนเข้าสู่อุดมการณ์ที่สร้างความเสมอภาคทางสังคมและมีความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง รวมถึงอุดมการณ์การพัฒนาคุณภาพของชีวิตแก่ประชาชนด้วย

Abstract

This article aims to study the Chinese representation in Yu Hua's novel *To Live* by using the concept of representation, semiology and feminism. The results found that the Chinese representation in Yu Hua's novel *To Live* included the representation of valuing the family; the representation of problem solving and forgiveness; the representation of adaptation to new situations; and the representation of the character and roles of Chinese women. Such representations all showed the value of life and their influence on Chinese society leading to the ideology of creating social equality, equality between men and women, and improving the quality of life for the people through the presentation of roles, events, and proceeding of the novel *To Live* of Yu Hua.

1. บทนำ

การศึกษาสังคมต่าง ๆ นอกจากจะมีการวิจัยเผยแพร่ทางสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และวัฒนธรรมศึกษาแล้ว ยังมีการเรียบเรียงวรรณกรรม โดยผลิตซ้ำและนำเสนอภาพแทน (representation) ของสังคมผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์ ตัวละคร ฉาก ตัวบท และ บทสนทนา รวมถึงกลวิธีการเล่าเรื่องในวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ (ชนพร หมูคำ, 2560, น. 186) การศึกษาภาพแทนที่นักเขียนผลิตซ้ำและนำเสนอในงานเขียนจึงสามารถช่วยให้เห็นถึง การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคสมัยนั้น ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรม ทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและสามารถวิจารณ์ความคิด ทศนคติ และอุดมการณ์ของนักเขียนที่สื่อจาก ภาพแทนอย่างมีวิจารณ์ญาณ และเพื่อเชิดชูคุณค่าทางสังคมและวรรณศิลป์ด้วย

ประเทศจีนมีอารยธรรมและประวัติศาสตร์อันยาวนานมาหลายพันปี เป็นบ่อเกิดแห่ง อารยธรรมหลักในโลกที่สืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งมีอิทธิพลต่อคนจีนในแผ่นดินจีน และคนจีนโพ้นทะเล เนื่องจากภาพความเป็นจีนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม รวมถึงอุปนิสัยของชาวจีนได้รับการสร้างขึ้นมาจากวิวัฒนาการประวัติศาสตร์อย่างเด่นชัด และมี อิทธิพลต่อภูมิภาคมาก ความเป็นจีนจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาวรรณกรรมจีน ร่วมสมัย หลังจากสงครามฝิ่นครั้งที่หนึ่ง ประเทศผู้ล่าอาณานิคมรุกรานประเทศจีนด้วยอาวุธ ที่แข็งแกร่ง เข้ามาเอาเปรียบและกดขี่เพื่อหาผลประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจและ การเมือง ระบบเศรษฐกิจและการปกครองดั้งเดิมถูกทำลาย และประชาชนชาวจีนมีชีวิต ความเป็นอยู่ลำบากขึ้น ประชาชนจีนจึงลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมแห่ง ความเป็นมนุษย์ การปะทะระหว่างชนชั้นและการปะทะระหว่างประชาชนชาวจีนกับจักรวรรดินิยม จึงแสดงให้เห็นการเชิดชูคุณค่าของความเป็นจีน เช่น ความเพียรพยายาม ความแข็งแกร่ง กล้าหาญ เป็นต้น โดยเฉพาะในด้านวรรณกรรมจีนร่วมสมัยแบบแนวสัจนิยม (realism) นักประพันธ์มักจะมุ่งสร้างความเสมือนจริงที่มีเค้าเดิมซึ่งมีอยู่จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้อ่าน เกิดความสะเทือนใจและเกิดอารมณ์ร่วมกับนักประพันธ์ในการอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ (signified) และอธิบายสัญลักษณ์ที่ใช้นำเสนอภาพแทนต่าง ๆ ได้ (ชนพร หมูคำ, 2562, น. 119) เนื่องจากภาพแทนความเป็นจีนย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงตามกระแสสังคม จนกลายเป็น องค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการการพัฒนาสังคมจีนร่วมสมัย การศึกษาความเป็นจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนแบบแนวสัจนิยมจึงมีความสำคัญเพื่อ ทำความเข้าใจว่าสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เราเชื่อและรับรู้ไปว่าเป็นจริงนั้นถูกสร้างขึ้น มาโดยนักเขียนอย่างไร

เมื่อกล่าวถึงวงการวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ หยูหัว (Yu Hua) ถือเป็นนักประพันธ์ที่ เป็นตัวแทนและมีชื่อเสียงในวงการวรรณกรรมจีนในปัจจุบัน ผลงานของหยูหัวมักจะนำเสนอ ภาพแทนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านหันมามองและตระหนักถึงปัญหาของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

นวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* เป็นนวนิยายที่ประสบความสำเร็จที่สุดในบรรดาผลงานของหยูหัว และไม่เพียงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของวรรณกรรมจีนร่วมสมัย ยังเป็นจุดเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมของตัวหยูหัวเองด้วย กล่าวคือ จากอดีตที่ผลงานของหยูหัวเป็นวรรณกรรมล้ำยุค (avant-garde) ซึ่งมีเส้นเรื่องและกลวิธีการเล่าที่ซับซ้อน ทำทาย และรื้อถอนขนบดั้งเดิม ใช้ภาษาที่โหดร้ายและเสียดสี เพื่อที่จะโจมตีความชั่วร้ายของมนุษย์และเรียกร้องความเป็นธรรม กลับเข้าสู่วรรณกรรมแนวสัจนิยม (literary realism) ซึ่งมีโครงเรื่องและกลวิธีการเล่าเรื่องที่เรียบง่าย และพยายามสร้างภาพเสมือนจริง โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ และสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัย เพื่อให้ตระหนักถึงความทุกข์ยากของคนธรรมดาทั่วไป และความอบอุ่นที่แฝงอยู่ในความทุกข์ยากด้วย (Liu, 2021, pp. 25-38)

คนตายยาก นำเสนอชีวิตของตัวละครเอก ผู้ก๊วย ผู้ซึ่งมีภูมิหลังตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงช่วงต้นแห่งการปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน ผู้ก๊วย เป็นลูกของเจ้าของที่ดินรายใหญ่ที่ทุกคนรอบตัวหัวนักรถและให้เกียรติเขาเพราะอำนาจจากการเป็นลูกเจ้าของที่ดิน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับระบบเศรษฐกิจของจีน หลังจากที่เขาคิดพินันชีวิตของเขา กลับต้องยากลำบากและกลายมาเป็นชาวนาในที่สุด คนที่อยู่รอบตัวผู้ก๊วย ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา ภรรยา ลูกสาว ลูกชาย ลูกเขย หรือหลานชายต่างเสียชีวิตและจากเขาไปด้วย เหตุการณ์อันโศกเศร้า ในที่สุดก็ทำให้เขาต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวเดียวดาย อย่างไรก็ตามแม้ว่าชีวิตของผู้ก๊วยจะถูกประกอบสร้างผ่านเรื่องราวชีวิตที่ยากจน ความโศกเศร้า และความอ้างว้าง แต่เขายังคงพยายามดำรงชีวิตด้วยความอดทนและความแข็งแกร่งต่อไป

นอกจากนั้นนวนิยายเรื่องนี้ยังถ่ายทอดภาพจำลองการเปลี่ยนแปลงของสังคมและปัญหาของสังคมจีนแต่ละยุค อีกทั้งยังสะท้อนทัศนคติ ความคิด และอุดมการณ์ของหยูหัว รวมถึงปรัชญาการใช้ชีวิต เนื่องจากภาพแทนในวรรณกรรมไม่ได้หมายถึงผลผลิตหรือวัตถุประสงค์สำเร็จเท่านั้น หากแต่ยังหมายรวมถึงกระบวนการการนำเสนอภาพแทนของวัฒนธรรมด้วย (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2560, น. 112) ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาพแทนความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* โดยมีคำถามวิจัยว่าภาพแทนความเป็นจีนถูกนำเสนอในนวนิยายเรื่องนี้ในด้านใดบ้าง และอุดมการณ์ที่สื่อให้เห็นวัฒนธรรมจีนในวรรณกรรมเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงคุณค่าของวรรณกรรมจีนร่วมสมัยแนวสัจนิยม ตลอดจนสภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนปัจจุบันให้มากขึ้นด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพแทนความเป็นจีน ได้แก่ ภาพแทนการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว ภาพแทนการแก้ไขปัญหาและการให้โอกาส ภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และภาพแทนอุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีชาวจีน ในนวนิยายเรื่อง "คนตายยาก" ของหยูหัว

3. ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำกรอบแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 แนวคิดภาพแทน (Representation)

สจิวต์ ฮอลล์ (Hall, 1997, pp. 15-30) อธิบายว่า ภาพแทน คือ การผลิตความหมายผ่านระบบสัญญาณ เป็นการนำเสนอภาพแทน โดยเชื่อมโยงระหว่างระบบสัญญาณและความคิดเข้าด้วยกัน การนำเสนอภาพแทนจะประกอบด้วย 2 ระดับ ได้แก่ การนำเสนอภาพแทนในใจ และการนำเสนอภาพแทนภายนอก กล่าวคือการนำเสนอภาพแทนในใจเป็นกระบวนการการตีความจริงที่ปรากฏอยู่รอบตัวของเรา และกลั่นกรองความจริงเหล่านั้นให้เกิดความรู้หรือความคิดอย่างหนึ่งอยู่ภายในจิตใจ ส่วนการนำเสนอภาพแทนภายนอกคือการนำเสนอความคิดหรือความรู้ที่เกิดจากการกลั่นกรองความจริงนั้นมาสื่อให้ผู้อื่นทราบหรือเข้าใจผ่านระบบสัญญาณต่าง ๆ นอกจากนี้ ฮอลล์ยังกล่าวถึงกลวิธีการนำเสนอภาพแทนว่า การเสนอภาพแทนเป็นกระบวนการการสื่อความหมายที่ไม่ชัดเจน โดยไม่ได้สื่อความหมายโดยตรง แต่สื่อความหมายด้วยการกดทับ ปกปิดและซ่อนเร้นผ่านสัญญาณต่าง ๆ นักวิจัยจึงมีหน้าที่วิเคราะห์และตีความภาพแทนต่าง ๆ เพื่อเข้าใจระบบความหมายที่แฝงอยู่ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำแนวคิดการสร้างภาพแทนของ สจิวต์ ฮอลล์ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ภาพแทนความเป็นจีน รวมถึงอุดมการณ์ของหยูหัวที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “คนตายยาก”

3.1.2 แนวคิดสัญญาณวิทยา (Semiology)

สัญญาณวิทยาหรือสัญญาณศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ศึกษากระบวนการการประกอบสร้างและการนำเสนอภาพแทน เพื่อช่วยให้เข้าใจระบบความหมายที่เชื่อมโยงกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบสัญญาณนั้น ๆ แฟร์ดีน็อง เดอ โซซูร์ กล่าวว่า สัญญาณ เป็นสิ่งที่มนุษย์สัมผัสได้และคนในสังคมตกลงกันใช้สิ่งนั้น ๆ มาเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายเพื่ออ้างถึงความหมายของสิ่งอื่น ๆ (ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ, 2531, น. 183-184) โซซูร์เสนอว่าตามแนวคิดสัญญาณวิทยา ภาษาประกอบด้วยตัวหมาย (signifier) และตัวหมายถึง (signified) อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสัญญาณ ตัวหมายกับตัวหมายถึงมีความสัมพันธ์ที่มีพลวัตต่อกัน โดยสามารถแบ่งความหมายเป็น 2 แบบ ได้แก่ ความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย (นัดดา ธนทาน, 2556, น. 7-8) การศึกษาครั้งนี้จึงนำแนวคิดสัญญาณของโซซูร์ มาใช้วิเคราะห์ระบบสัญญาณต่าง ๆ ที่หยูหัวนำเสนอความเป็นจีนผ่านตัวละคร ฉาก

เหตุการณ์ และการเล่าเรื่อง เพื่อช่วยให้ทราบถึงกระบวนการการนำเสนอภาพแทนความเป็นจีน
ในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก*

3.1.3 แนวคิดสตรีนิยม (Feminism)

สตรีนิยมเป็นแนวคิดและกระบวนการทางสังคมและการเมืองเพื่อขจัดความไม่เสมอภาคทางเพศ ซึ่งเริ่มมีการให้ความสำคัญกับแนวคิดสตรีนิยมในโลกตะวันตกเมื่อศตวรรษที่ 18 เนื่องจากสังคมมีความเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการทำงานและการแบ่งหน้าที่ระหว่างชายหญิง เนื่องจากความเป็นอุตสาหกรรมดึงดูดแรงงาน โดยเฉพาะผู้ชายออกไปทำงานข้างนอก วิธีการผลิต (Mode of production) ดั้งเดิมที่ผู้ชายกับผู้หญิงทำงานร่วมกันภายในครัวเรือนจึงถูกทำลาย และผู้หญิงก็ถูกกำหนดบทบาทและหน้าที่ในบ้านเพื่อดูแลสามีและเลี้ยงลูก (Tong, 1998/2002, pp. 15-16)

การเปลี่ยนแปลงของวิธีการผลิตทำให้ผู้ชายกลายเป็นฝ่ายที่มีกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินทั้งในครอบครัวและสังคม และผู้หญิงตกเป็นฝ่ายที่เป็นเพศสถานะต่ำกว่าผู้ชาย ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้หญิงจึงมีกระแสดูความคิดและความเคลื่อนไหวในการค้นคว้าความจริงแท้ที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางเพศ และการเรียกร้องความเสมอภาคทางเพศ สตรีนิยมมีพัฒนาการโดยเริ่มจากการเรียกร้องความเท่าเทียมทางด้านการศึกษา กลายเป็นการเรียกร้องสิทธิทางเศรษฐกิจและการเมือง จนถึงการต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศสถานะและเสรีภาพของผู้หญิง ซึ่งแนวคิดสตรีนิยมมีสาขาที่หลากหลาย เริ่มต้นจากสตรีนิยมแนวเสรี (liberal feminism) โดยเห็นว่า ความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิงเกิดจากจารีตประเพณีดั้งเดิมและความอคติของสังคม ผู้หญิงควรทำลายกรอบจารีตที่จำกัดบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง เพื่อประสบความสำเร็จในการลดความอคติและการต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศสถานะอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามนักสตรีนิยมแนวรุนแรง (radical feminism) คิดว่าการปรับเปลี่ยนระบบปิตาธิปไตยไม่สามารถปลดปล่อยผู้หญิงอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องรื้อถอนโครงสร้างสังคมปิตาธิปไตยโดยสิ้นเชิง และเชิดชูความเป็นตัวตนของผู้หญิงด้วย (Tong, 1998/2002, p. 2) สตรีนิยมแนวมาร์กซิสต์และสังคมนิยม (Marxist feminism and socialist feminism) นอกจากพัฒนาจากทฤษฎีของมาร์กซิสต์แล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากสตรีนิยมแนวเสรีและสตรีนิยมแนวรุนแรง และมองว่า เพศหญิงเป็น “ชนชั้น” ที่ถูกกดขี่จากระบบทุนนิยม จึงต้องต่อสู้ล้มล้างระบบทุนนิยมและก่อตั้งระบบการแจกจ่ายทรัพยากรและทรัพย์สินที่เท่าเทียมถึงจะขจัดความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศสถานะได้

อย่างไรก็ตามนักสตรีนิยมแนวอัตถิภาวนิยม Simone de Beauvoir เห็นว่า ความไม่เสมอภาคทางเพศไม่เพียงขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจ แต่มีปัจจัยสำคัญที่สุดคือความใคร่แห่งการครอบงำความเป็นอื่น (Beauvoir, 1974, p. 55) กล่าวคือ เพศสถานะของผู้หญิงถูกกำหนดจากสังคมชายเป็นใหญ่และให้ผู้หญิงยอมรับตามความอคติและความต้องการของสังคม จนทำให้ผู้หญิง

ตกเป็นเพชรรองที่ต่ำและด้อยกว่าเพชรชาย จากการทบทวนทฤษฎีข้างต้นจะสังเกตได้ว่าสตรีนิยมแต่ละสาขาล้วนมีความเชื่อมโยงกันและมีพัฒนาการอย่างมีลำดับ ดังที่ สุรเดช โชติอุดมพันธ์ (2560) สรุปไว้ว่า พัฒนาการของการวิจารณ์แนวคิดสตรีนิยมมีคลื่น 3 ลูก กล่าวคือ จากการให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมในสิทธิทางเพศ เข้าสู่ความแตกต่างทางเพศในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ จนถึงปัจจุบันนักวรรณกรรมวิจารณ์ให้ความสำคัญกับการประกอบสร้างเพศสถานะของผู้หญิงผ่านวาทกรรมของอุดมการณ์ปีตาธิปไตย (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2560, น. 205-218) การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำแนวคิดสตรีนิยมมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ภาพแทนสตรีจีน และเพศสถานะความเป็นหญิงในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก*

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* มีจำนวนมากขึ้นทั้งในประเทศไทยและประเทศจีน โดยผลงานวิจัยในประเทศไทยมักจะทำให้ความสนใจกับนวนิยายเรื่องดังกล่าวทั้งในด้านการศึกษาดตัวละคร สภาพสังคมและการเมือง รวมถึงปรัชญาชีวิต เช่น Xu (2562) ได้ศึกษาวิเคราะห์และสรุปลักษณะนิสัย พฤติกรรม และบทบาทของตัวละครในนวนิยายแปลของหยูหัวอย่างละเอียด โดยเห็นว่า ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครชายและตัวละครหญิงปรากฏทั้งในด้านที่ดีและด้านที่ไม่ดี และบทบาทของตัวละครมีความหลากหลายเนื่องจากข้อมูลนวนิยายที่นักวิจัยเลือกสะท้อนให้เห็นพัฒนาการรูปแบบการเขียนของหยูหัวไม่ว่าจะเป็นเรื่องความคิด แก่นเรื่อง ตัวละคร กลวิธีการแต่งและกลวิธีการเล่าเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด จึงควรเปรียบเทียบลักษณะนิสัยพฤติกรรม และบทบาทของตัวละครตามรูปแบบการเขียน รวมถึงสาเหตุในการสร้างตัวละครด้วย นอกจากนี้ รัตนาภรณ์ เหล่ายิ่งเจริญ (2553) ได้วิเคราะห์สภาพสังคม สถานการณ์ทางการเมือง และเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์แต่ละยุคสมัยที่สะท้อนจากตัวบทนวนิยาย เพื่อค้นหาอิทธิพลหรือผลกระทบที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชนชาวจีนและการเปลี่ยนแปลงของสังคมจีน

จากผลงานวิจัยจะเห็นได้ว่า เมื่อกล่าวถึงนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* นักวิจัยจะเน้นการวิพากษ์การเมืองที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของเนื้อหามากกว่าอธิบายความหมายของชีวิต จึงอาจควรทำความเข้าใจภูมิหลังและบริบทสังคมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากเนื้อหาให้ลุ่มลึกมากขึ้น อัจฉรา เทพเกษตรกุล (2553, น. 89-101) ได้ศึกษานวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ภายใต้มุมมองของปรัชญาชีวิต โดยนักวิจัยเห็นว่าแม้ว่าตัวละครเอกผู้ก๊วยต้องพบเจอกับความตายและเรื่องเลวร้าย แต่เขาก็เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านความคิดและจิตใจที่ว่า เขายังมีชีวิตต่อไปได้ ซึ่งนวนิยายเรื่องนี้ถือเป็นพื้นที่ที่ผู้ประพันธ์จะมุ่งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายและคุณค่าของชีวิต รวมถึงความซับซ้อนของโชคชะตาในชีวิตมนุษย์กับผู้อ่าน จะเห็นได้ว่านักวิจัยเข้าใจเจตนาและความประสงค์ในการเขียนนวนิยายเป็นอย่างดี ดังที่หยูหัว

กล่าวไว้ในคำนำของนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ไว้ว่า “การเขียนนวนิยายเรื่องนี้ก็เพื่อกล่าวถึงความอดทนท่ามกลางความทุกข์ยากและการมองโลกเชิงบวกของมนุษย์” (Yu, 2017, p. 3)

อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับนวนิยาย *คนตายยาก* ในประเทศจีน มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับนวนิยายดังกล่าวด้านความหมายของชีวิตในแง่มุมปรัชญาเช่นกัน เช่น Shu (2019, p. 43) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความตายกับชีวิต และโลกไร้ความหมายที่สะท้อนจากตัวบทนวนิยายตามแนวคิดอัตถิภาวนิยม (existentialism) ซึ่งนักวิจัยกล่าวว่าจากนวนิยายเรื่องดังกล่าวจะเห็นได้ว่าความตายเป็นเส้นหลักที่อยู่ตลอดทั้งเรื่อง ความตายของตัวละครแต่ละคนรอบข้างผู้ก๊วยแสดงให้เห็นว่าความตายมีทั้งความแน่นอนและความไม่แน่นอน กล่าวคือ ความตายเป็นปลายทางของชีวิตที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ตัวละครทุกคนในเรื่องนี้ตายด้วยเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงและไร้ความหมาย แต่คนที่ยังมีชีวิตอยู่นอกจากจะต้องเผชิญกับอุปสรรคและความลำบากในชีวิตแล้ว ยังต้องทนรับความสูญเสียของคนรอบข้างด้วย ดังนั้นความตายจึงถูกนำไปเชิดชูคุณค่าความแข็งแกร่งของชีวิต และตัวละครเอกผู้ก๊วยเป็นตัวแทนของประชาชนชาวจีน เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญญาและความยึดมั่นในการใช้ชีวิตของประชาชนชาวจีน

นอกจากนี้นวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ยังเป็นจุดเปลี่ยนของรูปแบบการเขียนของหยูหัว จึงมีนักวิจัยในประเทศจีนสนใจศึกษามาก เช่น Liu (2021, pp. 25-38) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงกลวิธีการเล่าเรื่องที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับความเป็นจริง โครงเรื่อง มุมมองการเล่าเรื่อง และความคิดในการประพันธ์ จากผลการศึกษาพบว่า นวนิยายเรื่องนี้สามารถลดความตึงเครียดระหว่างผู้ประพันธ์กับโลกแห่งความเป็นจริงจากการโจมตีความมืดหม่นของสังคมกลับกลายเป็นการทำความเข้าใจของสังคม โดยเฉพาะชะตากรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังวางโครงเรื่องที่เรียบง่าย โดยเรียบเรียงตามลำดับเหตุการณ์ของแต่ละยุคสมัย และมีมุมมองการเล่าเรื่องแบบบุรุษสรรพนามที่ 1 ซึ่งต่างจากเดิมที่ผู้ประพันธ์มักจะนิยมสร้างโครงเรื่องแบบสลับซับซ้อน และเล่าเรื่องในมุมมองบุคคลที่ 3 มาตลอด การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ล้วนเป็นกลวิธีที่ทำให้เรื่องที่จะเล่าใกล้เข้าสู่โลกแห่งความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและความสะเทือนใจผ่านตัวบทที่เข้าใจได้ง่าย และสามารถเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมกับผู้ประพันธ์ได้ ส่วนด้านความคิดในการประพันธ์ หยูหัวจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับความรัก ความอบอุ่นท่ามกลางความทุกข์ยาก โดยต่างจากเดิมที่โจมตีความชั่วร้ายของมนุษย์ ซึ่งผู้ประพันธ์มีอุดมการณ์ที่จะเชิดชูคุณค่าของชีวิต และให้สังคมเคารพชีวิตด้วย

ปัจจุบันผลงานของหยูหัวเป็นที่นิยมของผู้อ่านทั่วโลก โดยถูกแปลเป็นภาษาต่าง ๆ และตีพิมพ์เผยแพร่ในหลายประเทศ ดังนั้นจึงมีนักวิจัยจีนที่สนใจศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาพความเป็นจีนผ่านผลงานของหยูหัว เช่น Wang (2018, pp. 106-109) ได้ศึกษา

การเผยแพร่วรรณกรรมของหยูหัวในต่างประเทศกับการสร้างภาพความเป็นจีนในประเทศเกาหลีใต้และสังคมตะวันตก โดยศึกษาวิธีการเผยแพร่และการยอมรับของผู้บริโภค การที่ผลงานของหยูหัวจะประสบความสำเร็จในสังคมดังกล่าวได้จึงต้องอาศัยภาพยนตร์ที่ดัดแปลงจากนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* เนื่องจากภาพยนตร์เป็นสื่อที่ช่วยให้ชาวต่างประเทศรับรู้เนื้อหาวัฒนธรรม และภาพความเป็นจีนอย่างเป็นรูปธรรม จนกระตุ้นให้ผู้บริโภคกลับไปอ่านตัวบทของนวนิยายอีกครั้ง อย่างไรก็ตามชาวต่างประเทศมักจะสนใจและเน้นภาพความเป็นจีนในด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมและการเมือง ซึ่งอาจแตกต่างกับผู้อ่านชาวจีนที่ให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพที่เกิดจากถ้อยคำ กลวิธีการเล่าเรื่อง ความรู้และปรัชญาที่แฝงอยู่ในเนื้อหา เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและอิทธิพลแห่งอำนาจทางตะวันตกอาจทำให้การรับรู้ภาพความเป็นจีนนั้นต่างจากชาวจีน และไม่อาจสอดคล้องกับความประสงค์ในการประพันธ์ด้วยจากผลงานวิจัยดังกล่าวจึงเห็นได้ว่า แม้ว่ามีผลงานวิจัยนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* หรือผลงานของหยูหัวในหลากหลายมุมมอง แต่ยังมีศึกษานวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ตามทฤษฎีวรรณกรรมแนวตะวันตกไม่มากนัก ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาภาพแทนที่ถูกรับรู้ผ่านระบบสัญญาณในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* เพื่อทราบถึงวาทกรรม ซึ่งเป็นความจริงและความรู้ที่สังคมรองรับผ่านตัวบท รวมถึงอุดมการณ์ทั้งของสังคมและตัวนักประพันธ์เองด้วย

4. วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

4.1 ขอบเขตด้านข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้วิจัยเลือกนวนิยายเรื่อง “คนตายยาก” ฉบับภาษาไทย แปลโดย รำพรรณ รักศรีอักษร (หยูหัว, 2552) เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้มีความสำคัญต่อวงการวรรณกรรมจีน และเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ดังกล่าวในบทนำ และมีคุณค่าต่อการทำความเข้าใจความเป็นจีน นอกจากนี้นวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ได้รับการแปลและตีพิมพ์กว่า 30 ประเทศและพื้นที่ (China News Service, 2019) จึงเห็นได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่มีอิทธิพลและได้รับความนิยมทั่วโลกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อ่านนวนิยายทั้งต้นฉบับภาษาจีนและฉบับแปลภาษาไทย ซึ่งในการศึกษานี้ผู้วิจัยจะเลือกตัวบทฉบับแปลภาษาไทยมาใช้ในการยกตัวอย่าง เนื่องจากคำแปลในตัวบทฉบับแปลภาษาไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะตีพิมพ์แล้ว อีกทั้งผู้วิจัยยังได้นำตัวบทฉบับแปลภาษาไทย

มาเปรียบเทียบกับต้นฉบับภาษาจีนซึ่งทั้งสองฉบับมีความหมายตรงกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกตัวบทฉบับแปลภาษาไทยมาใช้ในการวิเคราะห์เท่านั้น

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตัวบท โดยวิเคราะห์ภาพแทนความเป็นเงินตามทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดที่เหมาะสม กล่าวคือ ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเภทของภาพแทนความเป็นเงิน โดยใช้แนวคิดภาพแทนของ สจ๊วต ฮอลล์ และวิเคราะห์สัญญาณที่นำเสนอภาพแทนความเป็นเงินด้วยแนวคิดเกี่ยวกับสัญญาณวิทยาของไซซัวร์ นอกจากนี้จะนำแนวคิดสตรีนิยมมาศึกษาวิเคราะห์ภาพแทนสตรีจีนและเพศสถานะความเป็นหญิงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องดังกล่าวด้วย

4.2.2 การเรียบเรียงผลการวิจัย

ผู้วิจัยเรียบเรียงผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.2.3 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์

5. ผลการวิจัย

นวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* เป็นภาพจำลองของประวัติศาสตร์จีนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงช่วงเริ่มต้นของการปฏิรูปและการเปิดประเทศ หยู่หัวนำเสนอการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวิถีชีวิตของชาวจีนในยุคสมัยนั้นผ่านตัวภาษา จากผลการวิเคราะห์ภาพแทนที่นำเสนอผ่านระบบสัญญาณต่าง ๆ พบว่า นักประพันธ์ประกอบสร้างความจริงและผลิตซ้ำภาพแทนความเป็นเงิน 4 ด้าน ได้แก่ ภาพแทนการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว ภาพแทนการแก้ไขปัญหาและการให้โอกาส ภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และภาพแทนอุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีชาวจีน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ภาพแทนการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว

คนจีนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ให้ความสำคัญและคุณค่ากับสถาบันครอบครัวมาก เนื่องจากสังคมจีนเป็นสังคมเกษตรมานานหลายพันปี สังคมเกษตรมีลักษณะอย่างหนึ่งคือคนเราไม่สามารถดำเนินชีวิตโดยลำพังได้ จึงต้องร่วมกันทำไร่นาเพื่อทำมาหากิน การร่วมเชื้อสายเป็นตัวเชื่อมโยงคนที่อยู่ในตระกูลหรือครอบครัวเดียวกันได้เป็นอย่างดีอันจะก่อให้เกิดความผูกพันและความสามัคคี จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อคุณภาพการใช้ชีวิตและความเจริญรุ่งเรือง

ของครอบครัวหรือตระกูล จนการรักคนในครอบครัวกลายเป็นชนบและค่านิยมที่ซึมซับเข้าไปในสังคมจีน ดังในหนังสือ หลี่จี้ (ภาษาจีน : 礼记 เป็นการรวบรวมผลงานของขงจื้อและลูกศิษย์ รวมถึงนักปรัชญาลัทธิขงจื้อในยุคครุณรัฐ เพื่ออธิบายความรู้และลัทธิเกี่ยวกับพิธีกรรมและขนบธรรมเนียม ซึ่งเป็นตำราที่สำคัญสำหรับลัทธิขงจื้อ) ที่ได้อธิบายไว้ว่า บิดาผูกพันกับลูก พี่น้องร่วมใจกัน สามีภรรยารักกัน ครอบครัวย่อมร่ำรวยสมบูรณ์ (Hu & Zhang, 2017, p. 439) เมื่อสังเกตชีวิตของผู้ก๊วยแล้ว ไม่ว่าจะชีวิตของผู้ก๊วยจะลำบากเพียงใด เขาก็ยังให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว เขาไม่เคยทอดทิ้งครอบครัวและยังรัก คิดถึง และห่วงใยคนในครอบครัวเสมอ เช่นการบรรยายถึงความรักและความห่วงใยต่อคนในครอบครัวผ่านตัวละครเอกผู้ก๊วย เมื่อผู้ก๊วยยังเป็นลูกของเจ้าของที่ดินที่มีที่ดินมหาศาล เขาชอบเที่ยวหอนางโลมและเล่นพนัน ไม่สนใจคนในครอบครัว แต่พอเขาเล่นพนันจนหมดตัว เขาจึงได้หันมาตระหนักถึงหน้าที่ของตนและเห็นคุณค่าของครอบครัว และกลับตัวเป็นคนดี รักและห่วงใยคนในครอบครัวมากขึ้น ดังบทบรรยายที่ว่า

ทหารปลดแอกอนุญาตให้ข้ากลับบ้าน และยังให้ค่าเดินทาง ข้ารีบมุ่งหน้าลงใต้ไปเรื่อย ๆ พอหิวก็เอาเงินที่ทหารปลดแอกให้ซื้อบึงกิน ง่วงก็หาที่เียบ ๆ นอน ข้าคิดถึงบ้านมาก พอนึกถึงว่าชาตินี้ยังได้ไปอยู่กับแม่กับเจียเงินกับลูกชายลูกสาว ข้าก็ร้องไห้แล้วก็หัวเราะ แล้ววิ่งลงใต้เหมือนคนบ้า. . .

ขณะที่เดินทางมาถึงริมแม่น้ำฉางเจียง ทางใต้ยังไม่ปลดปล่อยทหารปลดแอกกำลังเตรียมจะข้ามแม่น้ำ ข้าข้ามไปไม่ได้ ต้องอยู่รอหลายเดือน จึงหางานทำไปเรื่อยเพื่อไม่ให้อดตาย. . .

. . . แต่ถึงยังไง ข้าก็กลับถึงบ้านแล้ว คืนแรกข้านอนไม่หลับ ข้ากับเจียเงินและลูก ๆ นอนด้วยกัน ได้ยินเสียงลมพัดหลังคากระท่อม เห็นแสงเดือนข้างนอกส่องกระจ่าง ลอดช่องประตูเข้ามา ข้ารู้สึกสบายใจและอบอุ่น สักพักหนึ่งข้าก็หลับเจียเงิน ลูกลูกทั้งสอง แล้วข้าก็พูดกับตัวเอง

“ถึงบ้านแล้ว”

(หยูหัว, 2552, น. 65-67)

จากตัวอย่างเป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อกองทัพปลดแอกประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์จีนชนะสงคราม ผู้ก๊วยตกเป็นเชลยของกองทัพปลดแอกประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์ แต่สิ่งที่เขาคาดการณ์ไม่ถึงคือ กองทัพปลดแอกเปิดโอกาสให้เชลยสามารถเลือกได้ 2 ทาง คือ อยู่ในกองทัพปลดแอกประชาชนต่อหรือปล่อยให้เดินทางกลับบ้าน อย่างไรก็ตามผู้ก๊วยก็เลือกที่จะเดินทางกลับบ้าน ซึ่งทางกองทัพไม่เพียงปล่อยให้กลับบ้านเท่านั้น แต่ยังให้

ค่าเดินทางแก่เซลล์ด้วย ผู้ก๊วยรู้สึกกองทัพปลดแอกดีต่อเขามากและเขาก็สำนึกบุญคุณของกองทัพปลดแอกประชาชน

ในข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำว่า ปลดแอก เป็นคำที่ปรากฏซ้ำหลายครั้ง จึงแสดงให้เห็นถึงการสื่อสัญลักษณ์ว่าประชาชนชาวจีนได้รับการช่วยเหลือให้พ้นจากการกดขี่ของชนชั้นนายทุน และเป็นการตั้งต้นชีวิตใหม่ของประชาชนด้วย นอกจากนี้นักเขียนยังบรรยายให้เห็นความเร่าร้อนของอารมณ์ความรู้สึกผู้ก๊วยที่คิดถึงครอบครัวและห้วงไยมารดา ภรรยา และลูก ๆ ของเขา จึงมีความมุ่งมั่นในการกลับบ้านเพื่อใช้ชีวิตกับครอบครัว ไม่ว่าจะระหว่างทางที่กลับบ้านต้องประสบอุปสรรคก็ตาม กล่าวคือ เขาได้พบกับสงครามข้ามแม่น้ำฉางเจียงของกองทัพปลดแอก ซึ่งเป็นสงครามสำคัญของการปลดแอกที่สามารถรวมประเทศได้ หากแต่การทำสงครามกลับปิดกั้นทางที่ผู้ก๊วยจะกลับบ้าน จึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่เขาต้องใช้เวลานานในการเดินทางกลับบ้าน เขาจึงต้องหางานทำเพื่อไม่อดตายและเอาตัวรอดอยู่หลายเดือนจนกระทั่งสามารถกลับบ้านได้ เมื่อเขากลับถึงบ้านเขาตื่นเต้นดีใจจนนอนไม่หลับ กิริยาอาการของผู้ก๊วยดังกล่าวจึงสื่อสัญลักษณ์ความรักความห่วงใยแก่ครอบครัว จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัวที่มีต่อเขา การนำเสนอสัญลักษณ์ดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือการประกอบสร้างภาพแทนความเป็นจีนที่ว่า คนจีนให้ความสำคัญกับครอบครัวเป็นอย่างมาก และคนจีนก็ผูกพันและรักครอบครัวมากจนไม่สามารถตัดขาดจากกันได้

ตัวละครเด่นอีกคนหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อนำเสนอภาพแทนความเป็นจีนที่เกี่ยวกับการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว คือ เจียเจิน ภรรยาของผู้ก๊วย ลักษณะของเจียเจินคือ รักลูก รักสามี รักครอบครัว ไม่ว่าจะผู้ก๊วยเป็นคนอย่างไรหรือสภาพของครอบครัวตกต่ำเพียงใดก็ตาม เจียเจินจะไม่ทอดทิ้งลูกและสามี ทั้ง ๆ ที่เจียเจินมีโอกาสที่จะใช้ชีวิตที่ดีกว่านี้ เนื่องจากบิดาของเจียเจินเป็นเจ้าของร้านข้าวสาร ซึ่งมีฐานะทางสังคมค่อนข้างดี แต่ไม่ว่าตัวเองจะลำบากเพียงใดก็ยังพยายามหาทางออก เพื่อที่จะให้คนในครอบครัวอยู่รอด ดังตัวอย่างที่กล่าวไว้ว่า

ตอนนั้นบางครั้งเธอนึกอยากจะทำอะไรทำทันที ข้าไม่อยากจะพูดต่อมองดูเธอค่อย ๆ เดินไปในเมือง เธอผอมจนไม่มีเนื้อแล้ว เสื้อผ้าที่เคยใส่คับตอนนี้หลวมโพรง พอลมพัดก็ปลิวไปมา ข้าไม่รู้ว่าเจียเจินไปในเมืองเพื่อเอาของกิน เธอไปวันหนึ่ง พอใกล้ค่ำจึงกลับมา ตอนกลับมาฉันเธอเดินไม่ไหว เพิ่งเสียเป็นคนเห็นก่อน เพิ่งเสียตั้งเสื้อข้า ข้าหันไปดูจึงเห็นเจียเจินยืนอยู่กลางถือไม้เท้ายื่นพัก โบกมือให้ข้ากับลูกตอนที่เธอยกมือขึ้นนั้น หัวเหมือนกับจะหลุดออกจากบ่า

(หยูหัว, 2552, น. 108)

ฉากที่เจียเงินไปขอข่าวสารจากพ่อของตัวเองกล่าวถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมกับธรรมชาติครั้งใหญ่ ขณะเดียวกันเจียเงินก็เป็นโรคกระดูกอ่อนซึ่งรักษาไม่ได้ และมีการเคลื่อนไหวตัวที่ยากลำบาก เจียเงินจึงต้องถือไม้เท้าพยุงตัวเองเดินไปขอข่าวสารจากบิดาในเมืองโดยลำพัง เพื่อนำมาเลี้ยงชีพคนในครอบครัว จากการพรรณนาสภาพและอาการของเจียเงินจะเห็นได้ว่า แม้ว่าเจียเงินจะมีร่างกายอ่อนแอทรุดโทรม แต่ยังคงพยายามหาทางออกเพื่อครอบครัวด้วยความรักและความห่วงใย ถือเป็น การนำเสนอภาพแทนการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัวอย่างเด่นชัด และทำให้ผู้อ่านซาบซึ้งและเกิดความสะเทือนใจด้วย

นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความรักระหว่างสามีภรรยา กล่าวคือ เมื่อเจียเงินเป็นโรคกระดูกอ่อนและอาการหนักขึ้นทุกวัน ผู้ก๊วยนอกจากจะทำบทบาทหน้าที่เป็นเสาหลักของครอบครัวในการทำมาหากินแล้ว เขายังดูแลเจียเงินเป็นอย่างดี จนเจียเงินพูดกับผู้ก๊วยก่อนที่จะเสียชีวิตว่า

“ชีวิตข้าใกล้จะดับสูญแล้ว พี่ดีต่อข้าเหลือเกิน ข้าพอใจมาก...ชาติหน้า
เราอยู่ด้วยกันอีกนะ”

(หยูหัว, 2552, น. 158)

สัญลักษณ์ที่สื่อความถึงความรักระหว่างผู้ก๊วยกับเจียเงินอย่างลึกซึ้งคือคำพูดของเจียเงินอันเป็นการบอกรักอย่างซาบซึ้งใจที่มีต่อผู้ก๊วยเป็นครั้งสุดท้าย ความจริงแล้วเธอสามารถเลือกใช้ชีวิตที่ดีได้ กล่าวคือ หลังจากผู้ก๊วยเล่นพนันหมดตัว พ่อของเจียเงินจึงรับเจียเงินกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในเมือง แต่เจียเงินยังตัดสินใจที่จะกลับมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้ก๊วย ถึงแม้ครอบครัวของเขาจะยากลำบาก แต่ความรักระหว่างเธอกับผู้ก๊วยยังทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ อย่างเริ่ดก็ตาม ถึงแม้ว่าชีวิตอาจไม่ได้ดีขึ้นตามที่คาดหวังไว้ แต่ความรักระหว่างสามีและภรรยา ก็ทำให้เจียเงินเกิดความอึดอ้อมใจ เธอรู้สึกมีความสุขและโชคดีที่ได้ผู้ก๊วยเป็นสามี และไม่ได้รู้สึกผิดหวังกับชีวิตในชาตินี้

ผลการวิเคราะห์ข้างต้น ล้วนเป็นการนำเสนอภาพแทนการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว โดยนำเสนอความรักความห่วงใยในครอบครัวผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิริยาอาการของผู้ก๊วยระหว่างการกลับบ้าน เจียเงินไปขอข่าวจากพ่อขณะที่ป่วยหนัก หรือคำบอกรักของเจียเงินที่มีต่อผู้ก๊วยก่อนที่จะสิ้นชีวิต สถานการณ์ดังกล่าวล้วนสื่อเน้นย้ำถึงความรักความห่วงใยแก่คนในครอบครัวเป็นคุณสมบัติอันดีเยี่ยมและเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญแห่งความเป็นจีน โดยไม่ต้องคำนึงถึงการตอบแทนหรือผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นฐานะ สถานการณ์ใด ความรักระหว่างคนในครอบครัวก็ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไป ความรักระหว่างคนในครอบครัวที่สะท้อนจากความเป็นจีนกลายเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งที่เกิดจากสัญชาตญาณของมนุษย์และ

ขนบธรรมเนียมที่หล่อหลอมจากสังคมเกษตรมาอย่างช้านาน การนำเสนอภาพแทนความเป็นจีน ที่เกี่ยวกับการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัวจึงนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเชิดชูคุณค่า และการนำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นจีน

5.2 ภาพแทนการแก้ไขปัญหาและการให้โอกาส

นวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* มีการนำเสนอภาพแทนการแก้ไขปัญหาและการให้โอกาส ของคนจีน ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาและการให้โอกาสที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ คือ การมีน้ำใจ และการให้อภัยแก่กัน ทั้งการให้อภัยและการมีน้ำใจต่อบุคคลและการให้อภัยแก่สังคมด้วย นวนิยายเรื่องนี้หยุดหัวมักจะนำเสนอตัวละครให้มีลักษณะเป็นผู้ที่มีน้ำใจและรู้จักการให้อภัย โดยใช้สัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมสื่อนัยเหล่านั้นผ่านฉาก บทสนทนา รวมถึงพฤติกรรมของตัวละคร จากนวนิยายจะเห็นได้ว่า การมีน้ำใจและการให้อภัยเป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินชีวิตของตัวละคร ต่อไปได้ เช่น เมื่อผู้ก๊วยเล่นพนันหมดตัว การที่พ่อแม่และเจียเจินยอมให้อภัยผู้ก๊วยทำให้เขามีโอกาสปรับตัวและตั้งต้นชีวิตใหม่ การมีน้ำใจและการให้อภัยจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างคน ทั้งยังช่วยลดปัญหาและความขัดแย้งระหว่างคนในครอบครัวและความขัดแย้งกับบุคคลภายนอก รวมถึงปัญหาของสังคมได้ ดังบทบรรยายที่ว่า

“ซุนเซิง แก่ติดหนี้ชีวิตซ้ำ เอาไว้ใช้คืนซ้ำชาติหน้า”

(หยุดหัว, 2552, น. 119)

จากบทสนทนายระหว่างผู้ก๊วยกับซุนเซิงดังกล่าว เป็นบทสนทนาที่ผู้ก๊วยพูดกับซุนเซิง หลังโหยวซึ่งเสียชีวิตจากการบริจาคเลือดให้ภรรยาของซุนเซิง ซุนเซิงเป็นเพื่อนของผู้ก๊วยสมัย เขาถูกจับเป็นพลทหารของพรรคก๊กมินตั๋ง หลังจากการแพ้สงคราม ผู้ก๊วยกับซุนเซิงต่างตกเป็นเชลยของกองทัพปลดแอกประชาชนจีน ผู้ก๊วยเลือกที่จะรับค่าเดินทางกลับบ้านไปใช้ชีวิตกับภรรยาและลูก ๆ แต่ซุนเซิงเลือกที่จะอยู่ในกองทัพปลดแอกต่อไป เมื่อรัฐบาลใหม่ก่อตั้งขึ้นมา ซุนเซิงได้รับตำแหน่งนายอำเภอ เส้นทางชีวิตของซุนเซิงจึงต่างกับผู้ก๊วยโดยสิ้นเชิง ครั้งหนึ่งภรรยาของซุนเซิงเป็นครูใหญ่ของโรงเรียน คลอดลูกและตกเลือดหนัก แต่เนื่องจากโหยวซึ่งมีกลุ่มเลือดเดียวกับครูใหญ่ จึงถูกส่งไปบริจาคเลือด อย่างไรก็ตามเพื่อที่จะช่วยภรรยาของนายอำเภอ พวกหมอนำเลือดของโหยวซึ่งออกมามากเกินไปจนทำให้โหยวซึ่งเสียชีวิต ฉากดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของสังคม กล่าวคือ บางคนยังให้ความสำคัญกับผู้มีอำนาจมากกว่าคนธรรมดาทั่วไป ถึงแม้ว่าความเท่าเทียมและความเป็นธรรมแห่งสิทธิมนุษยชน จะพัฒนามากขึ้น แต่ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนในสังคมยังปรากฏอยู่ในสังคมเช่นเดียวกัน นอกจากนี้คำพูดของผู้ก๊วยที่กล่าวว่า “ซุนเซิง แก่ติดหนี้ชีวิตซ้ำ เอาไว้ใช้คืนซ้ำชาติหน้า” สื่อนัยว่าจะไม่ให้อภัยซุนเซิงชดใช้ในชาตินี้ หมายถึงผู้ก๊วยตัดสินใจที่จะให้อภัยซุนเซิง แม้ว่าผู้ก๊วยจะ

เจ็บปวดกับการสูญเสียลูกชายที่ตนรัก เมื่อเจียเจินทราบข่าวที่ลูกชายตัวเองเสียชีวิตก็ไม่ยอม
อภัยให้ซุนเซิงในตอนแรก จนกระทั่งสถานการณ์เกิดการเปลี่ยนแปลง ซุนเซิงถูกวิจารณ์และ
ถูกประณาม จึงทำให้ซุนเซิงสิ้นหวังและเกิดความคิดที่จะฆ่าตัวตาย เจียเจินจึงกลับมาให้อภัย
และให้กำลังใจซุนเซิง ดังบทบรรยายว่า

“ซุนเซิง”

ข้ากับซุนเซิงตกตะลึงอยู่ครู่หนึ่ง แล้วเจียเจินก็เรียกอีก ซุนเซิงจึง
ขานรับ ข้ากับเขาเดินเข้าไปที่ประตู เจียเจินพูดอยู่ที่เตียงว่า

“ซุนเซิง ต้องมีชีวิตต่อไปนะ”

ซุนเซิงพยักหน้า เจียเจินพูดพลางร้องไห้อยู่ในห้อง

“แกเป็นหนึ่งในชีวิตเรา แกต้องเอาชีวิตตัวเองมาใช้แทน”

(หยูหัว, 2552, น. 149)

ฉากที่ซุนเซิงไปบอกลาผู้กู้ยืมและเจียเจินก่อนที่จะฆ่าตัวตาย เขาทนไม่ไหวกับการถูก
วิพากษ์วิจารณ์ ประณามและการบาดเจ็บจากสถานการณ์ทางสังคมสมัยนั้น เจียเจินเกลียด
แค้นซุนเซิงด้วยเรื่องการเสียชีวิตของโหย่วซิง แต่เมื่อซุนเซิงประสบสถานการณ์อันหนักหน่วง
ในชีวิต เจียเจินกลับให้กำลังใจและให้อภัยซุนเซิงเพื่อให้เขารักษาชีวิตของตัวเองไว้ต่อไปด้วย
คำพูดที่ว่า “แกเป็นหนึ่งในชีวิตเรา แกต้องเอาชีวิตตัวเองมาใช้แทน” คำพูดดังกล่าวเป็นสัญญา
สำคัญที่สะท้อนคิดและค่านิยมของคนจีนที่ว่า ชีวิตสำคัญกว่าหนี้เงินทอง คนจีนให้ค่ากับ
ชีวิตของคนมาก เจียเจินพูดกับซุนเซิงดังนี้เพื่อดึงสติของซุนเซิงและให้ซุนเซิงเห็นค่าของชีวิต
 อีกทั้งยังเป็นการใช้สัญญาสื่อถึงปัญหาของสังคม กล่าวคือ ซุนเซิงเป็นตัวแทนของบุคคลที่มี
อำนาจ เคยรับตำแหน่งเป็นนายอำเภอ ส่วนผู้กู้ยืมและเจียเจินเป็นตัวแทนของคนทั่วไปในสังคม
 การที่ผู้กู้ยืมกับเจียเจินให้อภัยซุนเซิงเป็นการประกอบสร้างความจริงแห่งความสัมพันธ์ระหว่าง
กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคม การนำเสนอภาพแทนอุปนิสัยของคนจีนในด้านบวก ดังคำอธิบายที่
กล่าวไว้ข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมจีนว่าเป็นสังคมที่เห็นคุณค่าของการมีน้ำใจและ
รู้จักการให้อภัย กล่าวคือ โหย่วซิง ลูกชายของผู้กู้ยืมเสียชีวิตเพราะหมอนำเลือดออกจากตัวเขา
มากเกินไปเพื่อรักษาชีวิตภรรยาของซุนเซิง การที่โหย่วซิงเสียชีวิตก็เป็นสัญญาที่สื่อความขัดแย้ง
ที่ว่า แม้ว่าบุคคลที่มีอำนาจไม่ได้ละเมิดสิทธิของบุคคลทั่วไปโดยตรง แต่ก็อาจจะละเมิดสิทธิของ
บุคคลทั่วไปทางอ้อมได้ การที่ผู้กู้ยืมกับเจียเจินให้อภัยซุนเซิงจึงถือเป็นสัญญาณในการประกอบ
สร้างภาพแทนการแก้ไข้ปัญหาและการให้โอกาสของคนจีนที่เกี่ยวกับการมีน้ำใจและการให้อภัย
ภาพแทนดังกล่าวเปรียบเสมือนสารหล่อลื่นระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคมจีน ทำให้ลด

ความเสี่ยงในการเกิดการปะทะหรือความขัดแย้งในสังคม ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ประกอบสร้างสังคมจีนในทุกยุคทุกสมัย

5.3 ภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

คนจีนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสามารถในการปรับตัวเพื่อเข้ากับสังคมตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์หรือยุคสมัยค่อนข้างสูง และจะปรับตัวด้วยความเพียรและความอดทนเพื่อที่จะอยู่รอด ดังนั้นความเพียรและความอดทนจึงเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในการแสดงภาพความเป็นจีน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสังคมจีนเป็นสังคมเกษตรมาช้านานและด้วยเทคโนโลยีทางเกษตรในสมัยก่อนที่ยังไม่พัฒนา ผลผลิตต้องพึ่งฟ้าดินและธรรมชาติ อีกทั้งต้องประสบภัยธรรมชาติมากมาย การใช้ชีวิตที่ลำบากส่งผลให้คนจีนมีความเพียร ความพยายาม และความอดทนเข้มแข็ง เพื่อปรับตัวและเพื่อความอยู่รอดจากความลำบากได้ ในนวนิยายเรื่องนี้มีการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการนำเสนอภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ที่เกี่ยวข้องกับความเพียรพยายามและความเข้มแข็งที่ประกอบสร้างความเป็นจริงสำหรับอุปนิสัยของคนจีนและสภาพสังคมจีน ดังบทบรรยายที่ว่า

. . . ข้าคนเดียวทำนาห้าหมู เหนื่อยแทบขาดใจ แต่ไหนแต่ไร
ข้าไม่เคยทำนา หัดทำตามคนในหมู่บ้าน ไม่ต้องบอกก็รู้ว่าต้องใช้เวลานาน
ฟ้าสว่างพอมองเห็นข้าก็ไปทีนา ฟ้ามืด ถ้ายังมีแสงเดือนข้าก็ทำงานอยู่ในนา
ทำนาต้องให้ทันฤดู ถ้าไม่ทันฤดูก็พลาดไปหมด ถ้าเป็นอย่างนั้น อยากรู้ว่าแต่
เลี้ยงคนในบ้าน แม้แต่ค่าเช่าที่ต้องให้หลงเอ้อก็ยังไม่พอ ค่าโบราณว่านกโง่
ต้องออกบินก่อน แต่ข้าเป็นนกโง่ต้องบินให้มาก ๆ . . .

(หยูหัว, 2552, น. 42-43)

จากข้อความในบทบรรยาย ผู้ก๊วยเคยเป็นคุณชายย่อมไม่เคยทำอะไรทำนามาก่อน แต่เมื่อผู้ก๊วยเล่นพนันจนหมดตัว ชีวิตทุกอย่างของเขาจึงต้องตั้งต้นใหม่ อย่างไม่รู้ตัวเขาก็ต้องทนทุกข์กับการใช้ชีวิตและกลับมาตระหนักถึงหน้าที่ของตัวเอง ตัวเองเป็นเสาหลักของครอบครัว จึงต้องลุกขึ้นมาต่อสู้กับชีวิตด้วยความเพียรพยายามและความอดทนเข้มแข็ง ดังนั้นผู้ก๊วยจึงเช่าที่ดินห้าหมูเพื่อที่จะเลี้ยงชีพตัวเองและคนในครอบครัวโดยเริ่มเรียนรู้วิธีการทำนา จากตัวอย่างยังมีการนำเสนอสัญลักษณ์อย่างลึกซึ้งคือ คำสอนคติจีนโบราณที่ว่า “นกโง่ต้องออกบินก่อน” สื่อถึงความหมายที่ว่า หากคนเราขาดพรสวรรค์หรือความสามารถที่ผู้อื่นไม่ได้ เราต้องใช้ความพยายามและความอดทนเข้มแข็งเพื่อที่จะทดแทนสิ่งที่เราขาดไป ภาพแทนความเป็นจีนที่เกี่ยวกับความเพียร ความพยายาม และความอดทนเข้มแข็งที่ได้รับการประกอบสร้างขึ้นมาจากผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะสัญลักษณ์การเปลี่ยนสภาพภาพของผู้ก๊วยจากลูกของเจ้าของที่ดิน

กลายเป็นคนยากจน สัญญะดังกล่าวผลิตซ้ำความเป็นจริงของชะตากรรมมนุษย์ที่ว่า ชีวิตของเราไม่มีความแน่นอนและยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติของคนจีน ไม่ว่าจะสภาพสังคมหรือสถานภาพของตัวบุคคลจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร คนจีนก็จะพยายามปรับตัวด้วยความอดทนและความเข้มแข็งให้เข้ากับสถานการณ์ในสมัยนั้น ๆ ให้ได้ สอดคล้องกับความเป็นจริงของความเป็นจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ยังมีการใช้สัญญะอันสำคัญ คือ ความตายซึ่งเกิดขึ้น ๑ ตลอดชีวิตของผู้ก๊วย ความตายในนวนิยายเรื่องนี้ชี้ให้เห็นถึงควมไร้เหตุผลของมนุษย์ เนื่องจากผู้ก๊วยรอดชีวิตอยู่คนเดียวในขณะที่ตัวละครคนอื่นเสียชีวิตด้วยสาเหตุที่คาดไม่ถึง กล่าวคือ พ่อของผู้ก๊วยหล่มจากโศกส่วมตาย แม่ของผู้ก๊วยป่วยตาย โหยวซึ่งถูกนำเลือดไปให้คนอื่นมากเกินไปจนตาย ชุนซึ่งฆ่าตัวตาย เฟิงเสียดกเลือดหนักเมื่อคลอดจนตาย เอ้อซึ่งถูกแผ่นซีเมนต์ทับตาย และชู่เกินกินถั่วมากเกินไปจนตาย ความตายที่ไร้เหตุผลแต่ละครั้งทำให้ชีวิตของผู้ก๊วยดูเหมือนไม่มีความหมาย แต่เมื่อกลับมาตีความอีกครั้ง ความตายทุกครั้งก็สร้างภาพความโศกเศร้าแห่งชะตากรรมของชีวิตนั้น เป็นการเชิดชูคุณค่าของการใช้ชีวิต (Fang, 2016, p. 152) การที่สัญญะแห่งความตายถูกนำเสนอบ่อยครั้งยิ่งแสดงให้เห็นว่าการรักษาชีวิตไม่ได้เป็นเรื่องที่ง่าย ต้องใช้ความพยายาม ความอดทน และความเข้มแข็งในการเผชิญกับสิ่งเลวร้าย เพื่ออยู่รอดและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างความจริงแห่งปรัชญาการใช้ชีวิตที่ว่า คุณค่าของชีวิตไม่ได้เกี่ยวกับสิ่งประดับภายนอก เช่น ฐานะ ยศศักดิ์ และอำนาจ เป็นต้น แต่ขึ้นอยู่กับตัวตนของชีวิต จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมจีนจนถึงปัจจุบัน

5.4 ภาพแทนอุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีจีน

สังคมจีนดั้งเดิมเป็นสังคมชายเป็นใหญ่หรือเรียกว่าสังคมปิตาธิปไตย (patriarchy) ซึ่งไม่มีความเสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิง กล่าวคือ สังคมจีนเป็นสังคมเกษตรกรรมมาช้านาน และเนื่องด้วยผู้ชายได้เปรียบทางสรีระในการใช้แรงงานสำหรับการผลิต ทำให้ผู้ชายมีฐานะสูงกว่าผู้หญิงทั้งในครอบครัวและพื้นที่สาธารณะ จนเกิดกฎจารีตประเพณีที่กำหนดให้ผู้หญิงด้อยกว่าผู้ชาย และถือเป็นสมบัติของผู้ชาย อีกทั้งยังเกิดอคติต่อผู้หญิงที่ว่า ผู้หญิงไม่เพียงด้อยกว่าผู้ชายในทางสรีระเท่านั้น แต่ยังด้อยกว่าผู้ชายทั้งปัญญา นิสัย และสภาพจิตใจด้วย รวมถึงมองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่มีนิสัยอ่อนแอ คิดอะไรไม่เป็นเหตุเป็นผล จึงไม่สามารถแสดงบทบาทในพื้นที่สาธารณะได้ นอกจากนี้ผู้หญิงยังถูกกำหนดทำหน้าที่ในบ้านและต้องอาศัยพึ่งพาผู้ชายด้วย ดังที่ปรากฏความในตำราโบราณของ หลี่จี้ ที่ว่า ผู้หญิงต้องเชื่อฟังและอ่อนน้อมต่อผู้ชาย เชื่อฟังและอ่อนน้อมต่อบิดาเมื่อยังไม่สมรส เชื่อฟังและอ่อนน้อมต่อสามีเมื่อสมรสแล้ว และเชื่อฟังและอ่อนน้อมต่อบุตรชายเมื่อสามีเสียชีวิตแล้ว (Hu & Zhang, 2017, p. 500) ซึ่งความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิงและผู้หญิงเหล่านี้ล้วนเป็นวาทกรรมอย่างหนึ่งที่ผู้มีอำนาจ

ในสังคมหรือผู้ชายสร้างขึ้นมาเพื่อปลูกฝังในจิตใจสำนึกคนในสังคม โดยเฉพาะผู้หญิงให้ยอมถูกครอบงำภายใต้ผู้ชาย แม้ว่าผู้หญิงจีนจะเริ่มลุกขึ้นมาต่อต้านและเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมอันสืบเนื่องมาจากแนวคิดสตรีนิยมที่เข้ามาในสังคมจีนสมัยราชวงศ์ชิงตอนปลาย และสังคมจีนเริ่มมีการปะทะกับความคิด “ชายสูงกว่าหญิง” หลังการเคลื่อนไหววัฒนธรรมใหม่ในต้นศตวรรษที่ 20 (Yin, 2021, pp. 22-23) แต่อิทธิพลของความคิดชายเป็นใหญ่ยังปรากฏในหลาย ๆ ด้านของสังคม ภาพแทนความเป็นจีนลักษณะดังกล่าวถูกนำเสนอในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* เช่นกัน อย่างไรก็ตามจากภาพแทนผู้หญิงที่นำเสนอในนวนิยายเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในครอบครัว นวนิยายเรื่องนี้นักเขียนประกอบสร้างตัวละครหญิงหลัก ๆ 3 คน ได้แก่ แม่ของฝูกุ้ย เจียเจิน (ภรรยาของฝูกุ้ย) และเฟิงเสี่ย (ลูกสาวของฝูกุ้ย) โดยแบ่งเป็น 3 สถานะ ได้แก่ สถานะความเป็นแม่ สถานะความเป็นภรรยา และสถานะความเป็นลูก ไม่ว่าจะตัวละครผู้หญิงดังกล่าวจะอยู่ในสถานะใดก็ตาม แต่มีการผลิตซ้ำภาพแทนที่มีลักษณะร่วมกันคือ ความอ่อนแอ นุ่มนวล เฉลียวฉลาด รักครอบครัว และอดทน ในบรรดาตัวละครหญิงเจียเจิน ถือเป็นตัวละครที่มีความโดดเด่น คือรวบรวมลักษณะทั้งหมดของภาพแทนผู้หญิงไว้มากมาย ดังบทบรรยายและบทสนทนาระหว่างฝูกุ้ยกับซุนเซิง ดังบทบรรยายที่ว่า

“แกนะแก แคล้มพัดมาท้องก็โตขึ้น”

แต่ไหนแต่ไรมาเจียเจินไม่เคยเถียงข้า พอได้ยินคำดูถูกอย่างนี้เข้า
แม้จะไม่พอใจก็ได้แต่พูดเบา ๆ

“ไม่ได้โตเพราะลมนี้หนา”

(หยูหัว, 2552, น. 16)

...เจียเจินอดทนกับข้าตลอด ข้าจะไปก่อเรื่องอะไรข้างนอก เธอก็
ได้แต่ก้งวลอยู่ในใจ ไม่เคยพูดอะไรออกมา ก็เหมือนกับแม่ข้านั่นแหละ

(หยูหัว, 2552, น. 19)

...พอเห็นเจียเจินคุกเข่า ข้าก็โมโหขึ้นมาทันที นึกในใจว่าลูกข้า
ยังไม่ทันออกมาก็คุกเข่าแล้ว แบบนี้ไม่ดีแน่ ข้าจึงพูดกับเจียเจินว่า

“ลุกขึ้น ลุกขึ้น แม่เอ๊ย ลุกขึ้น”

เจียเจินยังเชื่อฟังอยู่ รีบลุกขึ้น

ข้าตบหน้าเธอสองที เจียเจินหัวคลอนไปมาเหมือนกลองปองแป้ง
ถึงจะโดนข้าตีเธอก็ยังคุกเข่าอยู่อย่างนั้น แล้วพูดขึ้นอีก

“ถ้าพี่ไม่กลับ ข้าก็ไม่ลุก”

(หยูหัว, 2552, น. 23-24)

บทสนทนาระหว่างผู้คุยกับเจี๋ยเจิน เป็นการนำเสนอภาพแทนสตรีจีนที่มีความอ่อนแอ ความอดทน และรักครอบครัว กล่าวคือ ตัวอย่างแรกกล่าวถึงเจี๋ยเจินเมื่อต้องหย่าร้าง รูปโฉมภายนอกของเจี๋ยเจินไม่ได้สวยงามเท่าเมื่อก่อน ผู้คุยจึงถูกเจี๋ยเจินด้วยคำพูดที่ประชดประชัน แต่เจี๋ยเจินไม่กล้าถกเถียงหรือทะเลาะกับผู้คุยโดยตรง เพียงแอบบ่นผู้คุยอย่างเงิบ ๆ ตัวอย่างที่ 2 คือผู้คุยเล่าถึงเจี๋ยเจินที่รักและห่วงผู้คุยมากแต่ไม่กล้าตัดเตือนหรือคุยเจรจากับผู้คุย มีเพียงแอบกังวลอยู่ในใจ ส่วนตัวอย่างที่ 3 เป็นฉากที่ผู้คุยเล่นพนันเป็นครั้งสุดท้าย เจี๋ยเจินเข้าเมืองเพื่อตามหาผู้คุยและคุกเข่าอ้อนวอนให้ผู้คุยกลับบ้านแต่ผู้คุยไม่ยอมกลับบ้าน ทั้งยังตบตีเจี๋ยเจินอีกด้วย ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าเจี๋ยเจินจะเป็นลูกคุณหนูและเป็นลูกสาวของเจ้าของร้านขายข้าวสาร มีฐานะทางสังคมและการเงินเท่ากับครอบครัวของผู้คุยและเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาสูง แต่ด้วยสังคมจีนในสมัยนั้นยังเป็นสังคมชายเป็นใหญ่และผู้หญิงถูกหลอหลอมและปลูกฝังความคิดตามจารีตดั้งเดิมที่ว่า เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอและต่ำต้อยกว่าเพศชาย เจี๋ยเจินยึดติดกับความคิดดั้งเดิมและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยถือสามีเป็นเสาหลักของครอบครัวและผู้หญิงต้องเชื่อฟังตามใจสามี จึงแสดงความอ่อนน้อมและไม่กล้าขัดใจผู้คุย อีกทั้งยังต้องมีความอดทนสูงเพื่อไม่ให้เกิดการปะทะกับผู้คุยโดยตรง อย่างไรก็ตามเมื่อเจี๋ยเจินกับผู้คุยเกิดความขัดแย้ง หรือเจี๋ยเจินจะตัดเตือนพฤติกรรมของผู้คุย เจี๋ยเจินจะใช้วิธีอ้อมที่สะท้อนความเฉลียวฉลาดของผู้หญิงจีน เนื่องจากไม่กล้าท้าทายอำนาจของผู้ชาย ดังบทบรรยายที่ว่า

. . . กับข้าวทั้งสี่อย่างเป็นผักทั้งนั้น เจี๋ยเจินเอามาปรุงเป็นกับข้าวแตกต่างกัน แต่พอกินไปถึงก้นชามกลับเป็นเนื้อหมูชิ้นเท่า ๆ กัน ตอนแรกข้าก้ไม่ได้ใส่ใจ พอกินไปจนกระทั่งถึงชามสุดท้าย ข้างล่างก็ยังมีเนื้อหมูชิ้นหนึ่ง ข้าตะลึงไปชั่วครู่แล้วหัวเราะให้หือออกมาทันที ความหมายของเจี๋ยเจินข้าเข้าใจแล้ว เธอกำลังจะบอกให้ข้ารู้ว่า ผู้หญิงแต่ละคนดูภายนอกอาจจะไม่เหมือนกันแต่พอกินข้างล่างก็เหมือนกันหมด. . .

(หยูหัว, 2552, น. 19)

บทบรรยายข้างต้น กล่าวถึงวิธีการตัดเตือนพฤติกรรมผู้คุยที่เฉลียวฉลาดของเจี๋ยเจิน เนื่องจากเจี๋ยเจินรักและเป็นห่วงผู้คุยและไม่กล้าสั่งหรือห้ามผู้คุยไปหาผู้หญิงที่หอนางโลมโดยตรง จึงได้ใช้วิธีอ้อม โดยนำเสนอสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมคือ “กับข้าว” มาอ้างถึงผู้หญิงเพื่อที่จะสื่อความหมายให้ผู้คุยเลิกที่จะไปหอนางโลม การใช้สัญลักษณ์นี้ นับเป็นการนำเสนอวิธีการตัดเตือนผู้ชาย การใช้วิธีดังกล่าวไม่เพียงแต่ไม่เกิดการปะทะกับผู้คุยโดยตรงแต่ยังช่วย

ให้ผู้ก๊วยเข้าใจเจตนาของเจี๋ยเจินด้วย เป็นการนำเสนอความเป็นผู้หญิงคนจีนที่เฉลียวฉลาดและรักคนในครอบครัวนั่นเอง

ผู้หญิงจีนมีบทบาทหน้าที่อันสำคัญในครอบครัว โดยมีทั้งบทบาทการเป็นแม่ บทบาทการเป็นภรรยา และบทบาทการเป็นลูก ล้วนเป็นการผลิตซ้ำภาพแทนผู้หญิงคนจีนที่มีความอ่อนแอ ความนุ่มนวล ความอดทน และความรักที่มีต่อครอบครัว สอดคล้องกับชนบความเป็นผู้หญิงในสังคมจีนตามอุดมการณ์ของผู้ชายที่สืบทอดจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามนวนิยายเรื่องนี้จึงนำเสนอภาพแทนที่โต้กลับแนวคิดปิตาธิปไตย กล่าวคือเมื่อเจี๋ยเจินกลับไปอยู่ในเมืองกับพ่อ และได้กลับมาใช้ชีวิตกับสามีในภายหลัง ก็เป็นสถานการณ์ที่ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตของเจี๋ยเจินยังถูกรอบงำด้วยระบบปิตาธิปไตยในสังคมจีน ซึ่งซึมซาบอยู่ใต้สำนึกของเจี๋ยเจินที่ว่า บทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงถูกจำกัดในสถาบันครอบครัว ทว่าการที่เลือกขัดขืนคำสั่งของพ่อยังถือเป็นการท้าทายกับปิตาธิปไตย เช่นเดียวกับฉากการตั้งชื่อของซูเกิน ซึ่งเป็นหลานชายของผู้ก๊วยและเจี๋ยเจิน ดังบทบรรยายที่ว่า

... หลังจากเจี๋ยเจินไปได้สองสามเดือนก็ได้คนมาบอกว่าคลอดแล้ว
เป็นผู้ชาย พ่อตาข้าตั้งชื่อว่าโหยวชิง. . .

(หยูหัว, 2552, น. 46)

“พ่อ ตั้งชื่อเจ้าหนูหน่อย”

ตอนนั้นเจี๋ยเจินเริ่มเปิดปากพูดแล้ว เธอพูดเสียงแหบแห้ง

“เจ้าหนูเกิดมาก็ไม่มีแม่ งั้นชื่อซูเกินก็แล้วกัน”

(หยูหัว, 2552, น. 157)

บทบรรยายข้างต้นกล่าวถึงการตั้งชื่อเด็กของชาวจีน ซึ่งจะเห็นได้ว่าโดยปกติแล้วการตั้งชื่อของเด็กเป็นสิทธิ์และหน้าที่ของผู้ชาย โดยเฉพาะผู้ใหญ่ในครอบครัว เนื่องจากผู้ชายมีอำนาจและมีกรรมสิทธิ์ในสมบัติทั้งหมดของครอบครัว ซึ่งเมื่อเจี๋ยเจินคลอดโหยวชิงที่บ้านพ่อแล้วพ่อเป็นคนตั้งชื่อให้หลาน และหลังจากเฟิงเสี๋ย ลูกสาวของผู้ก๊วยและเจี๋ยเจินเสียชีวิต เอ๋อสีสามีของเฟิงเสี๋ยจึงขอให้ผู้ก๊วยตั้งชื่อให้ลูกตัวเอง อย่างไรก็ตามการตั้งชื่อของซูเกินนี้ เจี๋ยเจินเป็นคนตั้งชื่อให้ซูเกินเองโดยไม่ขออนุญาตใคร และทุกคนในครอบครัวก็ยอมรับสิ่งที่เจี๋ยเจินทำการตั้งชื่อซูเกินของเจี๋ยเจินจึงเป็นสัญญาณในการนำเสนอภาพแทนอีกประการหนึ่งที่ความเป็นหญิงท้าทายอำนาจแห่งปิตาธิปไตย ดังนั้นการนำเสนอภาพแทนความเป็นผู้หญิงจีนดังกล่าวจึงเป็นการผลิตซ้ำวาทกรรมความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิงตามความคิด ประเพณี และกฎจารีตดั้งเดิมและวาทกรรมการเรียกร้องความเสมอภาคระหว่างชายหญิงตามแนวคิดสตรีนิยม (feminism)

การปะทะท่ามกลางวาทกรรมดังกล่าวจึงเป็นตัวกระตุ้นแห่งการเปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงในสังคมจีน

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ภาพแทนความเป็นจีนที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* ของหยูหัว เป็นภาพแทนความเป็นจีนที่อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมจีน โดยมีภูมิหลังตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงช่วงแรกของสมัยการปฏิรูปและการเปิดประเทศ ซึ่งเป็นยุคสมัยที่สังคมจีนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก เป็นยุคสมัยที่ประชาชนชาวจีนต่อสู้กับจักรวรรดินิยมและชนชั้นปกครองที่เป็นชนชั้นนายทุน รวมถึงแสวงหาความสุขในยุคสมัยใหม่ ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาภาพแทนความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* เพื่อทราบถึงสภาพสังคม ค่านิยม ระบบความคิด วิถีชีวิต รวมถึงอุปนิสัยของคนจีนในสมัยนั้นว่าถูกนักประพันธ์ประกอบสร้างขึ้นอย่างไร ผู้วิจัยวิเคราะห์ภาพแทนความเป็นจีนผ่านชีวิตของผู้ก๊วย โดยใช้แนวคิดภาพแทนของ ฮอลล์ (Hall) และแนวคิดสัญวิทยาของของโซซูร์ (Saussure) ผลการศึกษาพบว่า ภาพแทนความเป็นจีนที่ปรากฏในนวนิยาย *คนตายยาก* มีทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ ภาพแทนการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว ภาพแทนการแก้ไขปัญหาและการให้โอกาส ภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และภาพแทนอุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีชาวจีน

ภาพแทนการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัว ภาพแทนการแก้ไขปัญหาและการให้โอกาส ภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และภาพแทนอุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีชาวจีน สร้างอัตลักษณ์ที่สำคัญของความเป็นจีน สายเลือดเป็นตัวผูกพันที่เชื่อมโยงคนในครอบครัวและช่วยให้คนในครอบครัวมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น คนจีนจึงไม่ได้ใช้ชีวิตเพื่อตัวเองเพียงผู้เดียวแต่ใช้ชีวิตเพื่อคนในครอบครัวด้วย ดังนั้นถึงแม้ชีวิตของผู้ก๊วยจะเต็มไปด้วยกลิ่นอายอันโศกเศร้าและประสบกับอุปสรรคมากมาย แต่นวนิยายเรื่องนี้ได้พรรณนาถึงความรักความห่วงใยระหว่างพ่อแม่และลูก ระหว่างสามีภรรยา และระหว่างพี่น้อง ความสัมพันธ์ดังกล่าวล้วนเป็นสัญญาณที่ตอบคำถามได้ว่า เพราะเหตุใดผู้ก๊วยจึงมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปได้ นั่นเป็นเพราะความรักความห่วงใยในครอบครัว แม้ในตอนสุดท้ายคนในครอบครัวของผู้ก๊วยจะเสียชีวิตไปหมดและทำให้เขาต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว หากแต่เขายังเก็บความรักจากคนในครอบครัวไว้เป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป ซึ่งเห็นได้จาก การที่ผู้ก๊วยพูดคุยกับควายที่เลี้ยงไว้โดยใช้ชื่อของคนในครอบครัวเป็นชื่อเรียก จึงแสดงให้เห็นถึงความผูกพันของผู้ก๊วยที่ยังคงมีต่อคนในครอบครัว แม้จะต้องเหลือตัวเองคนเดียวก็ตาม

นอกจากนี้การมีน้ำใจและการให้อภัยเป็นปรัชญาหรือวิธีการแก้ปมและแก้ไขปัญหาของคนจีนและสังคมจีน ถือเป็นคุณสมบัติที่ดีของความเป็นจีนด้วย การมีน้ำใจและการให้อภัยเป็นการให้โอกาสในการปรับตัวและการแก้ตัว ผู้ก๊วยได้รับการให้อภัยจากครอบครัว จึงมีพื้นที่

และโอกาสแก้ไขตัวเองให้เป็นคนดีและกลายเป็นเสาหลักของครอบครัว นอกจากนี้ในนวนิยายเรื่องนี้ผู้ก๊วยและเจียเจินได้ยกโทษให้ซุนเซิง แสดงให้เห็นการมีน้ำใจและการให้อภัยที่ยังเป็นตัวช่วยลดการปะทะและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้ อนึ่ง การให้อภัยคนอื่นก็เปรียบเสมือนการให้อภัยตัวเอง กล่าวคือ เป็นการรักษาแก้ไขปมที่อยู่ในใจและช่วยทำใจให้ยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ การผ่านพ้นจากความยากลำบากยอมใช้ความเพียรพยายามและความอดทน อันเป็นปัจจัยสำคัญแห่งการปรับตัวและการอยู่รอด ซึ่งถูกนำเสนอในนวนิยายเรื่องนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการประสบสถานการณ์ทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมจะเป็นอย่างไร ผู้ก๊วยและครอบครัวก็พยายามและมีความอดทนสูงในการปรับตัว เพื่อให้ตัวเองอยู่รอดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม

นอกจากนี้ยังมีการสร้างภาพแทนอีกประเภทหนึ่งที่น่าสนใจคือ อุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีจีนในสังคมชายเป็นใหญ่ โดยผู้หญิงทำบทบาทหน้าที่เป็น 3 สถานะ ได้แก่ แม่ ภรรยา และลูก และพบว่าสิทธิของผู้หญิงไม่มีความเท่าเทียมกับผู้ชาย และเพศสถานะความเป็นหญิงยังถูกสังคมกำหนดว่าต่ำต้อยกว่าผู้ชาย กล่าวคือ ภาพผู้หญิงในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* มีความอ่อนแอ นุ่มนวล อดทนและรักคนในครอบครัว เช่น เจียเจินมีความอดทนและความอ่อนน้อมต่อผู้ก๊วย อย่างไรก็ตามยังมีการโต้กลับจากแนวคิดสังคมชายเป็นใหญ่ที่ว่า เจียเจินขัดขืนคำสั่งของพ่อและใช้ชีวิตกับผู้ก๊วยต่อไป รวมถึงการตั้งชื่อให้ซุนเก็น เป็นภาพแทนที่ประกอบสร้างความจริงของสังคมที่ว่า ผู้หญิงก็ยังมี การต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศและมีบทบาทหน้าที่และเพศสถานะสูงขึ้นในปัจจุบัน

จากผลการศึกษายังพบว่า ภาพแทนความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง *คนตายยาก* มีวาทกรรมสังคมและวาทกรรมวัฒนธรรมหนุนหลังอยู่ทำให้การนำเสนอภาพแทนความเป็นจีนดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น กล่าวคือ ภาพแทนความเป็นจีนที่เกี่ยวกับการให้คุณค่าแก่สถาบันครอบครัวยังเป็นอำนาจแห่งวาทกรรมคุณธรรมดั้งเดิมของชาวจีนด้วย โดยเฉพาะลัทธิขงจื้อที่คิดว่า แบบอย่างของครอบครัวที่ดีต้องเต็มไปด้วยความรัก ความเคารพ และความกตัญญู นอกจากนี้ภาพแทนการแก้ไขปัญหาและการให้ออกาส และภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่เป็นอำนาจแห่งวาทกรรมคุณธรรมดั้งเดิมของชาวจีนเช่นเดียวกัน ภาพแทนการแก้ไขปัญหและการให้ออกาสถูกนำเสนอด้วยวาทกรรมคุณธรรมดั้งเดิมของชาวจีนที่เกี่ยวกับการมีน้ำใจและการให้อภัยแก่กัน ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม เพื่อการดำรงชีวิตหรือการพัฒนาสังคมให้เป็นไปอย่างราบรื่น ส่วนภาพแทนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่เป็นการนำเสนออำนาจแห่งวาทกรรมความเป็นจีนที่เกี่ยวกับความพยายาม ความอดทน และความเข้มแข็ง ซึ่งคนจีนเชื่อมั่นว่าคุณสมบัติดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการแสวงหาความสุขของชีวิต โดยเฉพาะในด้านการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคสมัยต่าง ๆ

อนึ่ง ภาพแทนอุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีจีนถูกเสนอผ่านวาทกรรมปีตาธิปไตยควบคู่กับวาทกรรมการสร้างความสะดวกภาคทางเพศ ซึ่งหลังจากสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนทางรัฐก็จะพยายามส่งเสริมความสะดวกภาคระหว่างชายหญิงอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดไว้ว่า สตรีมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชายในทุกด้านในรัฐธรรมนูญ (The National People's Congress of the People's Republic of China, 2018) อีกทั้งยังประกาศบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิสตรี กฎหมายการสมรส และกฎหมายอื่น ๆ เพื่อปกป้องสิทธิของสตรีและสร้างความสะดวกภาคทางเพศ

ปัจจุบันแม้ว่ายังมีความคิดระบอบปีตาธิปไตยปรากฏอยู่หลายด้านทั้งในสังคมจีนและสังคมโลก ทว่าผู้หญิงจีนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้นไม่ว่าในทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมถึงครอบครัว แทบจะไม่มีแตกต่างจากผู้ชาย การนำเสนอภาพแทนอุปนิสัยและบทบาทหน้าที่ของสตรีจีนจึงอยู่ท่ามกลางการปะทะระหว่างวาทกรรมปีตาธิปไตยกับวาทกรรมการสร้างความสะดวกภาคทางเพศ โดยมีทั้งการนำเสนอภาพแทนสตรีจีนตามขนบดั้งเดิมที่อ่อนแอ นุ่มนวล เฉลียวฉลาด รักครอบครัว และอดทน และภาพแทนสตรีจีนที่ทำทนายอำนาจของผู้ชาย เพื่อสร้างความสะดวกภาคทางเพศอย่างแท้จริงด้วย

สรุปได้ว่า ภาพแทนทั้ง 4 ประเภท เป็นการสร้างภาพรวมของความเป็นจีนในสมัยนั้น กล่าวคือ นำเสนอภาพแทนผ่านวาทกรรมสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยประกอบสร้างการใช้ชีวิตของคนจีนและการเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในมุมมองของผู้ประพันธ์ นอกจากนี้ยังเสนอเกี่ยวกับความหมายของการใช้ชีวิต รวมถึงการสร้างความสะดวกเท่าเทียมทั้งในด้านเพศสถานะระหว่างชายและหญิง และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยเฉพาะชาวนา ซึ่งเป็นอุดมการณ์ของสังคมจีนที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนด้วย

เอกสารอ้างอิง/References

- ชนพร หมูคำ. (2560). เวียดนาม ลาว อินโดนีเซีย: ภาพตัวแทนประชาคมอาเซียนในวรรณกรรมอาเซียน. ใน ปองปรารถน์ สุนทรเกสัช (บรรณาธิการ), รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ลำปางวิจัย ครั้งที่ 3 “บูรณาการนวัตกรรมและการวิจัยสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” (น. 184-195). สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ชนพร หมูคำ. (2562). การประกอบสร้างภาพแทนสตรีในวรรณกรรมอาเซียนกับบทบาททางการเมือง. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 6(2), 116-128.
- นัตตา ธนทาน. (2556). การวิเคราะห์ศึกษาภาพเขียนมนุษย์ของทิวศักดิ์ ศรีทองดี ระหว่างปี พ.ศ 2540-2554 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. SURE.
- รัตนารณีย์ เหล่ายิ่งเจริญ. (2553). อดีตที่เล่าใหม่: การวิพากษ์สังคมและการเมืองจีนในนวนิยายยุคหลังการปกครองของเหมาเจ๋อตง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository.
- ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ. (2531). ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2560). ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ตะวันตก ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หยูหัว. (2552). คนตายยาก (ราพรรณ รักศรีอักษร, ผู้แปล). สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์เอโนเวล.
- อัจฉรา เทพเกษตรกุล. (2553). อุปสรรคและความหมายของการมีชีวิตอยู่และการตายจากจากหนังสือ คนตายยาก ของหยูหัว. วารสารจีนศึกษา, 3(3), 89-101.
- Beauvoir, S. (1974). *The Second Sex* (H. M. Parshley, Trans). Vintage Books.
- Hu, J. (2019, May 9). 余华笑谈《活着》畅销二十余年: 感谢语文老师. China News Service. <https://www.chinanews.com/cul/2019/05-09/8832579.shtml>
- Fang, A. (2016). *The Construction of the Image of China in a Transcultural Framework Based on Case Studies of Wang Meng, Mo Yan and Yu Hua* [Doctoral dissertation]. Zhejiang University.
- Hall, S. (1997). The Work of Representation. In S. Hall (Ed.), *Representation: Cultural representations and signifying practices* (pp.13-74). Sage.
- Hu, P., & Zhang, M. (2017). 礼记. 中华书局.

- Liu, Y. (2021). Narrative Evolution of *Huozhe* by Yu Hua and Its Significance in Literary History. *Journal of Yangzhou University (Humanities & Social Sciences)*, 25(3), 25-38.
- Shu, M. (2019). 论余华小说《活着》中的死亡与荒诞. *大众文艺*. 2019(7), 43.
- The National People's Congress of the People's Republic of China (2018). *中华人民共和国宪法*. <http://www.npc.gov.cn/npc/c505/xianfa.shtml>
- Tong, R. P. (2002). *女性主义思潮导论* (艾晓明等, Trans). 华中师范大学出版社. (Original work published 1998).
- Wang, G. (2018). The Extraterritorial Dissemination of YU Hua's Novels and the Construction of Chinese Images. *Yangtze Jiang Literary Review*, 4, 106-109.
- Xu, Y. (2562). การวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายแปลของหยูหัว [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Yin, D. (2021). Exploration of the Chinese Road of Women's Liberation: Women's Movement in the Early Days of CPC. *Social Sciences in Chinese Higher Education Institutions*, 3, 22-31.
- Yu, H. (2017). *活着*. 北京十月文艺出版社.